

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Δ' εξάμηνο ενδεικτικού προγράμματος
Αν καθηγήτρια. Ελένη Ρεθυμιωτάκη

ΥΛΗ & ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

- **Το δίκαιο ως κοινωνικό φαινόμενο**
 1. Το δίκαιο μεταξύ νομικής και κοινωνιολογικής επιστήμης
 2. Η συστημική προσέγγιση του νομικού φαινομένου και τα όρια της
 3. Το σύγχρονο δίκαιο ως ιστορικό φαινόμενο

- **Οι καταβολές, η εμφάνιση & η ανάπτυξη της ΚΔ**
 4. Κοινωνική θεωρία και δίκαιο: από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα
 5. Η σχέση δικαίου & κοινωνίας υπό το πρίσμα της νομικής επιστήμης
 6. Η Κοινωνιολογία του δικαίου ως κλάδος του δικαίου: εμφάνιση, ανάπτυξη και τα σύγχρονα θέματα

- **Οι θεωρητικές υποθέσεις**
 7. Η υπόθεση του νομικού πλουραλισμού
 8. Η υπόθεση του κοινωνικού προσδιορισμού του δικαίου
 9. Η υπόθεση της εξέλιξης του δικαίου: εξελικτικά μοντέλα, φαινόμενα κρίσης και κριτική

- **Τα θεωρητικά προβλήματα & τα ερευνητικά πεδία**
 10. Δίκαιο & κοινωνική μεταβολή στην ελληνική περίπτωση
 11. Σύγχρονα ζητήματα για την παραγωγή & την εφαρμογή του δικαίου (Αποτελεσματικότητα & ανενέργεια, ευρωπαϊκή ενοποίηση, παγκοσμιοποίηση)

- **Η εμπειρική έρευνα**
 12. Μέθοδοι άμεσης έρευνας
 13. Μέθοδοι έμμεσης έρευνας

Βιβλιογραφία

1. Παπαχρίστου, Θ.-Κ., *Κοινωνιολογία του δικαίου*, Αθήνα-Κομοτηνή, 1999.
2. Ιντζεσίλογλου, Ν., *Κοινωνιολογία του δικαίου*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

- Η διδασκαλία του μαθήματος περιλαμβάνει τις παραδόσεις και το σεμινάριο.
- A. Οι θεωρητικές παραδόσεις γίνονται κάθε **Τρίτη, ώρα 11.00 – 13.00**
- B. Το σεμινάριο κάθε **Παρασκευή, ώρα 13.00 – 14.00**
- Κάθε χρόνο το σεμινάριο εστιάζει σε μια θεματική ενότητα. Ο σκοπός του είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την κοινωνιολογική ανάλυση σε ειδικότερα πεδία που εμπίπτουν σε διάφορους κλάδους του δικαίου με την αξιοποίηση της θεωρίας και των μεθόδων της Κοινωνιολογίας. Στο σεμινάριο παρουσιάζονται αρχικά εισηγήσεις και στη συνέχεια οι εργασίες όσων φοιτητών το επιλέξουν.
- Η εκπόνηση εργασίας (ατομικής ή ομαδικής) και η προφορική παρουσίαση της είναι **απολύτως προαιρετική** και δεν έχει απαλλακτικό χαρακτήρα. Δίνει την ευχέρεια προφορικής εξέτασης και τη λήψη συστατικής επιστολής.
- Η έκταση της εργασιών θα είναι 10-15 σελίδες. Η διάρκεια των εισηγήσεων θα είναι 15' λεπτά και θα περιορίζονται στην θέση των ζητημάτων προς συζήτηση. **Οι εργασίες θα πρέπει να παραδοθούν το αργότερο μέχρι την Παρασκευή 20 Απριλίου 2019**
- Το κεντρικό θέμα του σεμιναρίου και των εργασιών φέτος θα είναι: «Η Βιοηθική, ως μορφή αυτορρύθμισης της Βιοϊατρικής».

Το θέμα αυτό περιλαμβάνει τις εξής επιμέρους ενότητες:

1. Η βιοϊατρική έρευνα (Οι επιτροπές Βιοηθικής και ο νέος Ευρωπαϊκός κώδικας συμπεριφοράς για την ακεραιότητα της έρευνας)
2. Τα προσωπικά δεδομένα υγείας (Ο ιατρικός, ηλεκτρονικός φάκελος και ο νέος Ευρωπαϊκός Γενικός Κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων)
3. Η Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή (Η παρένθετη μητρότητα και τα εναλλακτικά σχήματα οικογένειας)
4. Το τέλος της ανθρώπινης ζωής (Η παρηγορητική αγωγή και η ευθανασία)
5. Η διαχείριση του ανθρώπινου γονιδιώματος (η αξιολογική αναζήτηση, οι γενετικές εξετάσεις, η αξιοποίηση της χαρτογράφησης του ανθρώπινου γονιδιώματος και τα δικαιώματα)
6. Η περιβαλλοντολογική ηθική (το δίκαιο και η διαχείριση του κινδύνου της κλιματικής αλλαγής)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Χ., Δίκαιο και επιστημονική έρευνα. Η γενετική ως αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων και δικαιοπολιτικών προσεγγίσεων, *Νόμος & Φύση*, 2000, σ. 15 επ
2. ΒΙΔΑΛΗΣ Τ., Βιοηθική και δίκαιο, *Επιστήμη και Κοινωνία*, 8-9/2002, σ. 107 επ.
3. ΒΙΔΑΛΗΣ Τ., *Ζωή χωρίς πρόσωπο. Το Σύνταγμα και η χρήση του ανθρώπινου γενετικού υλικού*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1999.
4. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ Σ., *Η Κλωνοποίηση στην Ελληνική έννομη τάξη. Από τον Αδάμ στην Dolly : Το τέλος της παραδοσιακής μορφής αναπαραγωγής*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή, 2000.
5. ΔΡΑΓΩΝΑ-ΜΟΝΑΧΟΥ Μ., «Ηθική και Βιοηθική», *Επιστήμη και Κοινωνία*, 2002, 8-9, σ.1 επ
6. ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ, *Κείμενα για τη Βιοηθική* Αντ. Ν.Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, 2007 και 2013
7. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ Απόφαση (53924/00, 8/7/2004) Σχετικά με την νομική φύση του εμβρύου.
8. ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ., *Το δικαίωμα στη ζωή και στο θάνατο*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή, 1993.
9. ΚΟΥΝΟΥΓΕΡΗ – ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ Ε., Σπέρμα, ωάριο και γονιμοποιημένο ωάριο που βρίσκονται έξω από το ανθρώπινο σώμα – Η νομική τους φύση και μεταχείριση κατά το Αστικό Δίκαιο, *Αρμ.* 1999, σ. 468 επ.
10. ΚΡΙΑΡΗ - ΚΑΤΡΑΝΗ Ι., *Γενετική Τεχνολογία και θεμελιώδη δικαιώματα. Η συνταγματική προστασία των γενετικών δεδομένων*, Σάκκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 1999.
11. ΛΕΦΑΚΗΣ Λ., *Βιοτεχνολογικές εφευρέσεις*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004.
12. ΜΑΛΛΙΟΣ Ε., (διευθ.) *Γενετικές εξετάσεις και δίκαιο*, Δίκαιο & Κοινωνία στον 21^ο αιώνα 6, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004.
13. ΜΑΝΕΣΣΙΣ Α., Considerations on the protection of human rights at the threshold of the 21th century, σε L.-A Sicilianos. & M.Gavouneli M. (eds), *Scientific and technological developments and human rights*, Ant. N. Sakkoulas, Athens, 2001, σ. 11 επ.
14. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ, Α. , «Η νομοθετική απαγόρευση της κλωνοποίησης και το δικαίωμα στην αναπαραγωγή», in Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδας, *Τεχνητή Γονιμοποίηση και γενετική τεχνολογία: Η ηθικονομική διάσταση*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας Α.Ε. 2003.
15. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ Ι., Υπάρχει δικαίωμα στο θάνατο;, *Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών, Συνεδρία της 20/4/04*, Τ. 79/ 3, 2004.
16. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ., (διευθ.), Συλλογικό, *Νέες τεχνολογίες και συνταγματικά δικαιώματα*, Δίκαιο & Κοινωνία στον 21^ο αιώνα, 7, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004.
17. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ., Σύνταγμα και ελευθερία της επιστήμης, *ΤοΣ*, 18, 1992, σ. 515 επ.
18. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ Θ., *Οικογενειακό Δίκαιο*, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2014.
19. ΡΕΘΥΜΙΩΤΑΚΗ, Ελ., Ρύθμιση ή αυτορρύθμιση: το παράδειγμα της Ιατρικά Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, Αθήνα, Αντ.Ν.Σάκκουλας, 2003.
20. TERRE F., Κριτήρια νομικού χαρακτηρισμού και ηθικής αποτίμησης κάποιων κοινωνικών παρεμβάσεων της βιολογίας, *Αισυμνίτης, Χρονικά της κοινωνιολογίας του δικαίου*, 2/ 1988, σ. 146 επ.